

Artikkel ilmub sarjas "PRIA 20 aastat", mis tutvustab Eesti põllumeeste jaoks väga olulise toetusorganisatsiooni igapäevast tööd, seal töötavaid inimesi ja PRIA toetuste väljaandmise süsteemi.

Päev põllul koos PRIA inspektoriga

Alates aastast 2000 on läbi Põllumajanduse Registre ja Informatsiooni Ameti (PRIA) makstud maaelu edendamiseks põllumajandustoetuseid 3,924 miljardit eurot. Rahajagamise nõuab aga teatavasti ka usaldusväärset kontrolli, kas lubatud toetus on ikka läinud õigesse kohta õige asja eest. Selleks töötab PRIA-s hulk inspektoreid, kelle ülesandeks on käia põldudel, farmides ja muudel objektidel põllumeeste tööd kontrollimas.

Kuidas PRIA kontroll toimub, mida on selleks vaja eelnevalt teada ning kuidas sünnib otsus toetuse sihtotstarbelsuse või väärkasutuse osas? Et neile küsimustele vastuseid saada, ühineme ühel kaunil augustihommikul PRIA regioonide osakonna Põhja-Eesti büroo peainspektor-koordinaator Ain Saapara, kes on teel kohtumisele läbi juhuvalimi kontrollitavate ettevõtjate hulka sattunud Lääne-Virumaa Ristimetsa

talu peremehe Jan Reinsaluga, et läbi viia pindalatoetuste kontroll.

„Meie ise maakondlikus teenindusbüroos kontrollitavaid taotlejaid ei vali. Toetust taotlenud ettevõtete hulgast valitakse kontrollitavad põllumehed välja vastavalt seadusandlusega kehtestatud reeglitele. Kuigi olen ametilt koordinaator, kes jagab kontrollid inspektorite vahel vastavalt koormustele ära, on ka mul endal kohustus aastast teatud

hulk kontrole läbi viia,” tutvustab 2,5 aastat PRIA-s ametis olnud ja eelnevalt kogu elu metsanduses töötanud Ain Saapar.

Inspektorid ei liigu üle Eesti, vaid kontrole tehakse vastavalt piirkondadele – Põhja-Eesti büroo alla kuulub kolm, Kesk-Eesti, Lääne-Eesti ja Lõuna-Eesti regioonide alla igaühe puhul neli maakonda. Ühe kontrolli viib üldjuhul läbi üks vastutav inspektor, kes väga suurte ja mahukate kontrollide puhul võib kaasata ka kolleege. Aasta jooksul inspektori kohta tehtavate kontrollide arv varieerub, sest see sõltub paljus sellest, milline on kontrolli raskusaste. Kuna loomakasvatustoetusi kontrollitakse kevaditi ning põllutoetusi suviti, siis viibki seekord teekond meid põllukultuuridega tutvuma.

Kontroll algab taotleja teavitamise ja ettevalmistustööga kontoris

Kontroll tuleb koordinaatori sõnul ette valmistada kontoris: vaadata üle, milliseid toetusliike ja mida on taotleja taotlenud ning mida peab kohale minnes kontrollima. Välja printitakse kontrollkäigu aruande vormid ja põldude kaardid, kus on juba olemas ka kaugseire teel mõõdetud pinnad. Viimast juhul, kui kontrollitava taotleja põllud kuuluvad kaugseirealasse. Tuleb paika panna logistika, mis järjekorras oleks optimaalne põlde läbi sõita, ning teavitada taotlejat, et ta teaks kontrolli

oodata. Kui kontroll viiakse läbi koos põllumehega, siis tuleb temaga kokku leppida täpne kohtumisaeg, mis peab jääma teavitusest edasi 14 päeva sisse. Samuti tuleb teada anda, kui lisaks vastutavale kontrollile on kaasa oodata vaatlejaid – nagu seekord.

Sel korral tuleb inspektoril näiteks kontrollida põllu pindala, millist kultuuri kasvatatakse, milline on kultuuride järgnevus. Üle tuleb vaadata põldude kohta käivad dokumendid: põlluraamatud, väetamisplaanid, viljavaheldusplaanid, mullaproovide katseprotokollid, toetusmaterjal külviks kasutatud sertifitseeritud seemne kohta. „Protokollide ja plaanide osas on võimalik hiljem esitada täpsustusi. Suurematel ettevõtetel on tegelikult kõik need elektrooniliselt ette esitatud. Põhimõtteliselt vormistame kõik dokumendid võimalusel kohapeal ning kindlasti tuleb koos põllumehega allkirjastada kontrollaruanne, mida ei saa enam hiljem muuta,” sõnab Ain. „Igast põllust peame tegema ka fotod, mille olemasolu kohta tehakse märg

nõuded ning näiteks Natura 2000 ja poolloodusliku koosluse hooldamise toetust ei saa samale pinnale taotleda,” räägib Saapar.

Kui kontroll läheb hästi, on ka inspektor rõõmus

Kui uurida, kuidas Eesti põllumehed üldiselt PRIA inspektoritesse suhtuvad, pole Ain kiitusega kitsi: „Üldiselt on inimesed väga mõistvad ning tänu e-PRIA-le paraneb olukord pidevalt. Pisivigugi on aina vähem ja dokumendid esitatakse digitaalselt. Muidugi on ka raskemaid persoone, kes ei saa täpselt aru, mida nad peaksid tegema. Aga nii hea tunne on endal pärast kontrolli, kui vastaspool on olnud mõistev, suhtlemine mõnus ning kõik korras!”

Ristimäe talu 11 põldu asuvad üksteisele suhteliselt lähedal. Sõidame need järjest läbi, imetleme põldudel kauneid punaseid moone, naudime sooja päikest, satume muuhulgas hästi peidetud saladuse ehk Friedrich

protokolli juurde kuuluvale põldude lehele. Kasutame väga mugavat Open Camera rakendust, mille kaudu laetakse pildiga koos süsteemi üles koordinaadid, kuupäev ja kellaaeg. Sellega on välistatud, et põldude pildid omavahel segamini läheksid.”

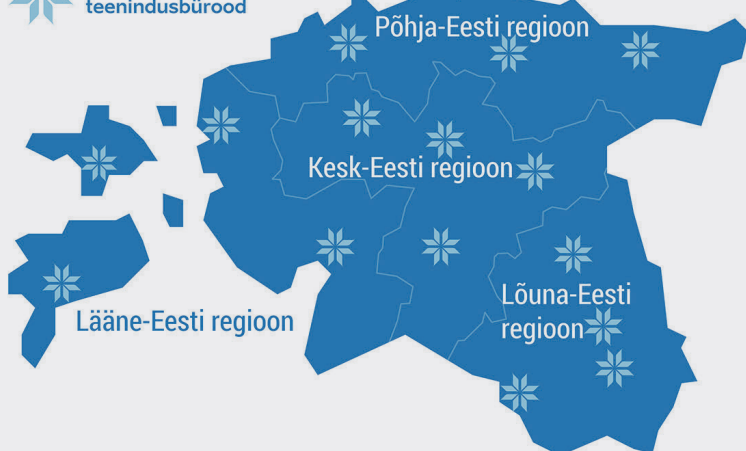
Ta nendib, et pindalade mõõtmine võib kõlada suurema tööna kui see tegelikkuses on, aga paljudel juhtudel on põllud kaugseire teel mõõdetud ja kohapeal tuleb ainult üle kontrollida, kas kõik klappib. Tõsi küll, vahel tuleb siiski võtta välja GPS ning põllumassiivid reaalselt üle mõõta. Kõige rohkem on see Aini sõnul tal endal aega võtnud neli päeva, kui ta pidi ühe suurema ettevõtte peaaegu kõik 98 põldu üle mõõtma. „Õnneks ei pea seda jalgsi tegema, PRIA-l on selle tarbeks olemas ATV-d. Muidugi tuleb siis aga põllu- või heinamaamanikult luba küsida,” ütleb ta ja lisab, et Eesti suuremad põllumajandusettevõtted on isegi 300-põllulised, aga keskmine on 40–60 põldu.

Ristimetsa talu puhul on tegemist väiketootjaga, kellele kuulub 11 põldu, neist enamik viljapõllud. Täna kontrollitakse erinevate pindalatoetuste tingimuste täitmist. „Igal toetusel on omad

Reinhold Kreutzwaldi sünnikoha mälestusmärgi juurde, lastes samal ajal Ainil rahulikult pilte teha ning Janil küsimustele vastata. Näiteks on siin-seal ortofotodel näha põldudel kentsakaid laike. Lähemal uurimisel selgub, et tegemist on märgaladega, kus vili pole kasvama läinud. Kui sellised märgad augud või üksikud puud on alla 0,01 hektari, mõõdetakse need pindala sisse. Sellest suuremad laigud peab aga üles märkima ja toetusest välja arvutama.

Üldjoontes läheb kõik ladusalt ning mõõdud ja kultuurid tunduvad klappivat, ent üks pisike mõõdalask siiski ilmneb: läheme meie otsima hernepõldu, ent vastu vaatab nisu! Mis juhtus? Jan selgitab: „Külvasin kevadel herne maha, aga see ei idanenud. Ei tahtnud põldu päris tühjaks ka jätta ning külvasin peale nisu, mis kasvab kenasti.”

Inspektor fikseeris kohapeal eest leitud kultuuri ja kui menetlusüsteem tulemused üle on vaadanud, siis selgub muudatuse mõju toetusele. Ristimetsa talu peremees Jan Reinsalu jäi inspektori ja vaatlejate kontrollivisiidiga väga rahule: „Põldude ülevaatamine võttis aega vaid napilt kaks tundi ning inspektor oli väga abivalmis.”

- PRIA menetleb aastas 60 000–70 000 taotlust 50 erineva toetusmeetme raames.
- 20 aastaga on PRIA menetlenud 1,1 miljonit toetustootlust, toimunud on 1267 taotlusvooru ligi 300 toetusmeetme raames.
- Haritud põlde on aastaks 2020 ligi miljon hektarit. Põldude kontrollimiseks on kahekümne aasta jooksul sõidetud umbes 400 korda ümber maakera.